

CZENE GÁBOR

A VAGYON NEM LÉTSZÜKSÉGLET SZÜLETÉSNAPI BESZÉLGETÉS A NYOLCVANÓT ÉVES BULÁNYI GYÖRGY PIARISTA SZERZETESSEL

"A világon csak jókedvű emberek segíthetnek"

Jézus nem a trón és az oltár szövetségét hirdette, hanem a szegénységet - mondja Bulányi György piarista szerzetes, az erőszakmentes Bokor-mozgalom alapítója, aki ma ünnepli 85. születésnapját. Meggyőződése szerint nem valóságos szükséglet a magántulajdon, Jézus követői nem lehetnek gazdagok.

A Rákosi-rendszerben összeesküvéssel vádolták, 1952-ben életfogytiglani börtönre ítélték. A hatvanas évek elején amnesztiával szabadult. Miután a Bokor-mozgalom tagjai sorra megtagadták a katonai szolgálatot, Lékai László bíboros egyházi eljárást indított ön ellen. Eltiltották a templomi szolgálattól. Az intézkedést a Vatikán is megerősítette, a rehabilitációra egészen 1997-ig várni kellett. Ilyen sok fizikai és lelki megpróbáltatással a háta mögött minek tekinti a hosszú életet: áldásnak vagy átoknak?

- Egyértelműen áldásnak. Már csak azért is, mert úgy érzem, sok tennivalóm van még.

Mosolygott a kérdésen.

- Azon mosolyogtam, hogy újból és újból elikerülnek a börtönfájdalmak. Rohadt dolog volt, nem mondom, csak hát rengeteg rohadt dolog történik mindenki életében, amit az embernek ki kell bírnia. A börtönben találkoztam az egyik volt osztálytársammal, aki elpanaszolta, hogy már negyvenéves, és addig mást se csinált, csak tanult, aztán katona, hadifogoly és politikai fogoly volt. Arra a következtetésre jutott, hogy ebből az országból el kell menni, de nem dramatizálta túl a helyzetét.

Az élet természetes velejárójának tartja, hogy egyik borzalomból a másikba bukácsolunk?

- Igen, legalábbis a jézusi életnek ez természetes velejárója. Engem vallásos szülők neveltek, piarista gimnáziumba jártam és piarista pappá szenteltek. De Jézust igazán csak harmincévesen ismertem meg, amikor felfedeztem, hogy akart valamit. És nem azt, hogy derék vallásos gyerekek legyünk, hanem egy másik világot. A személyes sorsom is zavart a börtönévek során, de Istennel inkább azért perlekedtem, mert tőri, hogy a kommunisták mindent tönkretegyenek.

A kommunizmus megbukott.

- 1989 óta újfajta mozgalmak - fényadás, agykontroll -, különféle élet- és ételmódok terjednek, a piacon az olcsó vallási áru is megjelenik. Kevesen járnak templomba, kevesen kíváncsiak a papok szövegére, mert az Isten által megteremtett világban a mammon az úr. A pénz, a gazdagság. Akár tetszik, akár nem, az egyházak nem tudják befolyásolni a tényleges helyzetet. Miért? Az ok: a trón és az oltár, az állam és az egyház szövetsége. Ez a szövetség töretlen Szent Istvántól Mindszenty József bíborosig. Eltekintve az 1944 és 1964 közötti két évtizedtől, amikor keményen üldözték az egyházakat.

Prantner József, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke és Agostino Casaroli, a később bíborosi rangra emelt szentszéki diplomata 1964-ben írta alá azt a részleges megállapodást, amely a Magyar Népköztársaság és a Vatikán kapcsolatainak rendezését szolgálta.

- Azokban az időkben tanácskozott Rómában a II. vatikáni zsinat. A folyosói lobbizások során a kérdés így fogalmazódott meg: mi a jobb, ha betöltetlen püspöki tisztségek vannak Magyarországon, vagy ha olyan püspököket neveznek ki, amelyeket Kádár János engedélyez? Róma az utóbbi mellett döntött. Egyenes következménye volt ez annak a felfogásnak, amely - ellentétben Jézus tanításaival - a trón és az oltár szövetségére épít. Mi, a Bokor-mozgalom tagjai 1964-ig hősnek minősültünk az egyházban, utána ellenségévé lettünk. Mindszenty addig ellenállást hirdetett, de a megállapodással a Vatikán őt is félretette. Az okosok már az aláírás pillanatában tudták, hogy hoppá, nem szabad bántani többé az államnak oly kedves békapapokat. Ez a világ folytatódott 1989 után is. A katolikus egyházban semmiféle rendszerváltás nem volt. II. János Pál pápa másodpercre annyi ideig térdelt Mindszenty, mint utódja, a Kádár-korszakban kinevezett Lékai László sírja előtt. Pedig a két ember között nagyon nagy a távolság. Ugyanolyan tiszteletet kapott az, aki húsz esztendőn keresztül az egész világ előtt védte a magyar nép becsületét, mint az, aki ennek éppen az ellenkezőjét csinálta. Lékai eszmei barátai, utódai ma is ott vannak az egyházi hierarchiában.

Többször kinyilvánította, hogy támogatná az egyházak átvilágítását. Mit remélne ettől?

- Talán az egykori ügynökök elszégyellnék magukat, talán egy kicsit tisztább garnitúránk lenne. De a döntő kérdés nem ez. A Bokor-mozgalommal más baj van. Mi úgy érezzük, hogy az elmúlt kétezer esztendő - sommásan fogalmazva - elárulása a jézusi gondolatnak.

Idézet Bulányi Györgytől: "Jézus nem gyűjtött sem papokat, sem híveket, hanem csak tanítványokat (...), az egyháznak e tanítványokat egybefogó kicsiny közösségek testvéri koordinációjának kell lennie". Nem lehet ezt úgy értelmezni, hogy a Bokor-mozgalom az egyházi hierarchia pusztá létét is árulásnak tekinti?

- A papokat és a nem papokat egyaránt elfogadjuk, abban az esetben, ha jézusi módon akarnak viselkedni. Ennek az a lényege, hogy nekünk magunknak kell megítélnünk, mi az, ami Istennek tetsző. Autonóm személyiségek vagyunk, a lelkiismeretünket nem a pápa, a püspök vagy a plébános zsebében hordjuk. Most én idézek a II. vatikáni zsinattól: "Az isteni törvény rendelkezéseit az ember lelkiismeretében fogja fel, amelyet tartozik hőségesen követni, hogy eljusson Istenhez. Nem szabad tehát az embert arra kényszeríteni, hogy lelkiismerete ellen cselekedjék, és csak a lelkiismeretének tartozik engedelmessé válni."

A Vatikánnal éppen a lelkiismereti szabadságról vallott nézetei miatt került konfliktusba. Mi történt a rehabilitálása óta eltelt több mint hat évben?

- Semmi se történt. Az, hogy engem rehabilitáltak, csak üres papír maradt. Egyetlen templom papja se adja oda nekem hetenként egyszer a híveit, egyetlen katolikus bolt sem árulja a könyveimet.

Sértett embernek érzi magát?

- Van egy nagyon jó barátom, egy katolikus pap, aki úgy harminc évvel ezelőtt bevallotta: Gyurka, én mindig hasonlót gondoltam, mint te, csak azt hittem, nem szabad kimondani. Ugyanez a barátom mondta azt is, hogy megsértődni buta dolog. Mert annak a rossz, aki

megsérti a másikat. A zsinat idézett szavai azt mondják, hogy lelkiismeretünk szavát követve jutunk el Istenhez. És nem úgy, hogy meghallgatjuk, mit mondanak a különböző vallások papjai vagy muftijai. Jézus nem a trón és az oltár szövetségét hirdette, hanem a szegénységet: boldogok a szegények, övék az Isten országa, jaj a gazdagoknak!

Már csak azt kell eldönteni, hogy hol végződik a szegénység, és hol kezdődik a gazdagság.

- Elméletileg könnyű a válasz. Összeadjuk az egész emberiség jövedelmét, aztán elosztjuk hat és fél milliárddal. Ami kijön, az a jézusi egy dénár: ennyi jár mindenkinek. Nagy sírás-rívás lenne Magyarországon, mert mi - és erről hajlamosak vagyunk elfeledkezni - az emberiség felső húsz százalékába tartozunk. Ha az emberiség javainak szétosztása nem is következik be, annyi azért elvárható lenne azoktól, akik Jézus tanítványainak merik nevezni magukat, hogy az anyagi körülményeiket tekintve alatta maradjanak a magyar átlagnak. Az embernek nincs feltétlenül szüksége se kocsira, se nyaralóra, és rengeteg olyan vagyontárgy létezik, ami nélkül boldogan lehet élni. A szükséglet és az igények között különbséget kell tenni.

Szép eszme, de megvalósíthatatlan - gyanítom, hogy gyakran találkozott efféle ellenvetéssel.

- Igen, tényleg ilyesmit szoktak a szememre vetni. Én viszont azt gondolom, hogy a világ nem magától van, hanem Isten hozta létre. Istent személyes valóságként fogom fel, és azt is gondolom, hogy Jézus jól értette meg ennek az isteni személynek a szándékát, amikor azt mondta, hogy ne tégy olyasmit másokkal, amit nem kívánsz magadnak. Ne akarj gazdagabb lenni, mint a testvéred, mint a felebarátod, mint az embertársaid. Ne akarj mindent megadni a gyerekeidnek, mert majd ők is mindent meg akarnak adni a saját gyerekeiknek, ami elkerülhetetlenül viszálykodáshoz vezet. Tizenhat évig éltem a piarista rendben. Volt egy szobám, ahová akármennyi könyvet bepakolhattam, fűtöttek rám, mostak rám, lemehettem az ebédlőbe, még zsebpénzt is kaptam. Megtanultam, hogy nem valóságos szükséglet a magántulajdon. Ilyen értelemben Marx jól gondolkodott, és azzal is tisztában volt, hogy senki se szívesen adja oda azt, ami az övé. Ezért találta ki, hogy akkor majd elveszi. Csak hát, ki viseli el zokszó nélkül, hogy elvegyék a javait? Ez ellen mindenki lázad.

Joggal.

- Teljes mértékig. Nem szeretjük, ha erőszakoskodnak velünk.

Marad a meggyőzés, miközben az emberek túlnyomó többsége a gyarapodásra és a vagyonszerzésre rendezkedett be.

- Éppen ebben rejlik a feladatunk gazdagsága és nagyszerűsége. Az egész világgal szemben kell elmagyaráznunk, hogy nincs jól ez így. És nem vagyok sértődött. A világon csak jókedvű emberek segíthetnek.